

Llais Y Derwent

Rhif 43 Rhagfyr 2019

Papur Bro i Ddysgwyr Cymraeg a Chymry alltud Canolbarth Lloegr

25c

Ysgol Undydd Cymraeg Derby 2019

Geiriau o'r golygydd

Diolch o galon i bawb a daeth i'r Ysgol Undydd Cymraeg Derby ar Sadwrn 19 o Hydref. Roedd 40 ohonom yn mwynhau gwersi, darlithoedd a datganiad ar y delyn deires gan Rhiain Bebb o Fachynlleth. Diolch arbennig iddi a'i phartner Howard am ddod yr holl ffordd draw o Gymru i gymryd rhan. Diolch hefyd i'r tiwtoriaid Elin Heron, Aled Hughes, Elin Davies, Howell Price ac wrth gwrs i siop Awen Meirion a Gwyn Sion Ifan a daeth a stondin llyfrau o'r Bala. Eleni oedd y 15fed tro i ni gynnal yr Ysgol Undydd ers y cyntaf un yn ôl yn 2005. Diolch yn fawr i griw y gegin sef Shirley Foster a'i chwaer Marilyn am eu gwaith caled yn darparu diodydd a bwyd i ni. Mae Marilyn wedi bod yn gyfrifiol am wneud cawl tomato a gorbys i'r Ysgol undydd ers y dechrau. Yn bendant dyn ni wedi cael diwrnod i'r brenin ac dw i'n fyddlon mi fydden ni'n trefnu Ysgol Undydd arall yn 2020.

Roedd nifer da o ddysgywr newydd sbon yn nosbarth y dechreuwyr pur eleni ac ydyn ni'n fawr obeithiol bydd wynebaw newydd yn ymuno a ni yn y gweithdai misol.

Mae'n hen bryd i nifer o'n dysgywr rhugl ymuno efo gweithgareddau Cymdeithas Cymry Nottingham sef y Bore Coffi Misol Popeth yn Gymraeg, a hefyd y Parti Nadolig sy'n cael ei drefnu pob Nadolig ar ffurff Noson Lawen. Mae'na wasanaeth carolau dwyieithog ym mis Rhagfyr a hefyd Cinio Dydd Gŵyl Dewi ym Mis Mawrth sy'n cynnig cyfleon i gymdeithasu thryw'r iaith. Peidiwch bod yn swil, defnyddiwch eich Cymraeg! Mae trafodau ar y gweill efo Cymdeithas Cymry Nottingham ynglyn â threfnu 'Pnawn Lawen' yn y gwanwyn, bydd rhaid cael digon o bobl sy'n hapus i wneud 'darn parti' sef canu, chwarae offeryn, adrodd, neu dweud jôc. Mi fydd mwy o wybodaeth am hyn yn y rhifyn nesa o Lais y Derwent.

Ac i offen, oherwydd taw hyn yw'r rhifyn olaf o Lais y Derwent cyn 2020, gaf i dymuno Nadolig Llawen a Blwyddyn Newydd dda i bawb!

Jonathan Simcock

Rygbi a Fi

Yn yr wythnosau diwethaf dyn ni wedi cael ein cyffro a hefyd ein poenydio gan ein carfan rygbi yn Siapan. Rhag eu cywilydd am adael pethau tan y funud olaf i ennill yn erbyn Ffrainc ac achosi gymaint o gefnogwyr i orfod ymdopi heb ewinedd am bythefnos. Er yr holl anrhefn mi ydan ni wedi cyrraedd y rownd gyn derfynol, go dda bechgyn! Ac i feddwl petasai ffawd ddim wedi sefyll yn fy ffordd efallai baswn i wedi cael y siawns i chwarae i Gymru. "O ia?" Meddech chi.

Dyma beth ddigwyddodd. Es i i'r ysgol gynradd yn Saundersfoot, wel am flwyddyn a hanner beth bynnag, a phêl droed oedden ni'n chwarae. Roedd hyd yn oed syniad o chwaraeon fel pwnc ysgol yn ddiarth i mi, yn Llanallgo roedden ni'n canolbwyntio ar wersi go iawn. Beth bynnag yn ysgol Saundersfoot roeddwn i yn nosbarth y prifathro, dyn od iawn, roedd o'n gwneud pethau od. Er enghraifft un diwrnod wnaeth o sefyll o flaen y dosbarth a galw un disgybl ar ôl y llall i sefyll yn y blaen. Gwnaeth hynny tan ddim ond un bachgen oedd ar ôl - fi! Wedyn trodd at y lleill i gyd a dweud wrthyn nhw "You, will pass the 11 plus," pwyntio ataf fi ac ychwanegi "Evans you won't!" Anhygoel dw i'n gwybod ond mae'n wir. Meddyliwch beth fydd yn digwydd petasai rywun yn gwneud hynny'r dyddiau yma! Dydw i ddim yn cofio i mi boeni am y peth, na chwaith roi mwy o ymdrech i fy ngwaith. Nes i ddim hyd yn oed dweud wrth Mam a Dad.

Ond efallai wnaeth y digwyddiad effeithio'n wael ar y lleill wrth roi ormod o hyder iddyn nhw achos pan ddoth y canlyniadau dim ond dau basiodd - fi a merch o'r enw Pat Tobin. Gwnaeth hi a'i theulu symud i Lundain. Unwaith eto anhygoel ond yn berffaith wir. Yn y mis Medi canlynol fi oedd yr unig ddisgybl newydd i fynd ar y bws i Ysgol Ramadeg Greenhill.

Ac efallai hynny sydd wedi sefyll yn fy ffordd a rhwystro fi rhag chwarae i fy ngwlad. Y ffaith oedd roedd pob ysgol arall oedd yn bwydo Greenhill yn chwarae rygbi. Roedd y bechgyn eraill i gyd yn gyfarwydd â'r bêl hirgron ac, yn bwysicach byth, y rheolau. Doeddwn i'n gwybod dim. Dydw i ddim yn meddwl roedd y lleill yn sylweddoli ac yn gweld fi fel rhywun oedd yn dda i ddim.

Roedden nhw dangos hynny cyn dechrau pob gêm pan oedd y capteiniaid yn ein dewis ni - fi oedd yr olaf. Ces i byth fy newis achos pan dim ond chi sydd ar ôl does dim dewis nag oes?

Mae'n anodd chwarae gêm pan does gennych chi ddim clem am y rheolau. Roeddwn i'n treulio fy amser yn dilyn pawb, o bellter, a byth yn cael gafael ar y bêl. Ces i gyfnod pan o'n i'n chwarae ar yr asgell dde, ond doedd neb yn pasio'r bêl ataf fi. Dim ffydd ynof fi chi'n gweld, ond un tro wnaeth rywun camgymeriad a dyma fi efo'r bêl yn fy llaw. Roeddwn i'n sylweddoli fy mod i mewn sefyllfa beryg ofnadwy rwan, roedd pawb yn anelu ataf fi. Ffoi oedd y peth gorau a rhedais am fy mywyd. Dyna pryd wnaethon nhw sylweddoli pa mor gyflyn ro'n i'n gallu rhedeg. Roeddwn i ar frys ofnadwy i gyrraedd y llinell a diogelwch, ond roedd rhywun yn rhedeg tuag ataf fi. Rhywun oedd yn meddwl bod hyn yn mynd i fod yn hawdd. Ond mi wnes i ddymi pas, ac er mwyn bod yn hollol ddiogel, swyrf hefyd. Rwan roedd y llwybr at y llinell yn glir a neb yn gallu rhedeg yn gyflymach na fi. Sgoriais!

Roedd pawb yn gegrwth, pwy oedd y bachgen yma? Dim ond fi yn llawn ofn a'r peth mwyaf pwysig yn fy meddwl oedd dim ond i amddiffyn fy hun. Sgil effaith hyn oedd i mi sgorio!

Chwarae teg i bawb roedden nhw'n siarad am y peth am wythnosau ond dydw i ddim yn cofio fy hun yn dringo'r rhestr pan oedd y capteiniaid yn dewis eu timoedd o hynny ymlaen.

Ond, dw i'n dweud wrthoch chi, yn ddiymhongar dros ben, roedd potensial mawr wedi ei golli yna! Petasai ysgol Saundersfoot ddim ond wedi mabwysiadu rygbi fel ei gem nhw! Tybed allaf fi brynu cap ar ebay?

Rob Evans

gydangilydd.cymru

Geirfa

Poenyddio – to torment

Ewinedd – fingernails

Ffawd – fate

Ymdrech – effort

Canlyniadau – results

Mis Medi canlynol – the following September

Pêl hirgron – rugby ball

Da i ddim – good for nothing

Dim clem to have no idea

Asgell dde – right wing

Ffoi – to flee

Cegrwth – open-mouthed

Sgil effaith – side effect

Diymhongar - modest

Nadolig Ers Talwm

Rhyw ganrif a hanner yn ôl, doedd yr Ŵyl yn ein gwlad ni ddim yn ddathliad fel mae hi heddiw! Doedd plant ddim yn rhoi sanau ar y silff ben tân neu ar bost y gwely; doedd neb wedi clywed am Santa Clos; doedd cracysr Nadolig ddim yn bod; ychydig iawn oedd yn bwyta twrci ar ddydd Nadolig; doedd rhoi anrhegion ddim yn arferiad; ac eithriad oedd cael coeden Nadolig wedi ei goleuo a'i haddurno, heblaw mewn palas brenhinol. I'r mwyafrif o bobl felly, doedd Nadolig ddim yn achlysur o bwys, a bydde pobl yn mynd i'r gwaith fel arfer, a phlant yn mynd i'r ysgol.

Ond yr oedd sawl gŵyl yn cael peth sylw yn y gaeaf megis y Fari Lwyd yn y flwyddyn newydd, Gŵyl Fair y Canhwyllau yn Chwefror, a Gŵyl yr holl Saint yn Nhachwedd.

Rhwng degawdau olaf y bedwaredd ganrif a bymtheg a'r tridegau, y tyfodd defod y Nadolig, a hynny ymysg y dosbarth canol. Mae'n anodd dychmygu hyn heddiw, gan bod ein darluniaeth ni o'r Nadolig yn hen ffasiwn, o flaen yr ugeinfed ganrif: y goets fawr, sglefrio ar lynoedd wedi rhewi'n gorn, Santa yn dod i lawr y simne a hynny ddyddiau ar ôl gwres canolog, a Deddf Awyr Lân 1956 yn gadael

sawl cartref heb dân agored!

Ond roedd rhai arferion ar gael yng Nghymru. Mae gŵyl y Nadolig yn dod i ben ar Nos Ystwyll, sef deuddeg diwrnod wedi'r Nadolig, pan mae addurniadau yn cael eu cadw o'r neilltu. Dyna'r adeg y dywedwyd bod y doethion wedi cyfarch y baban Iesu ym Methlehem.

Ddydd yr Ystwyll, fe arferid hela'r dryw bach yng Nghymru. Byddai'r aderyn yn cael ei ladd, ei addurno a'i roi mewn bocs oedd yn esgus bod yn dy y dryw. Byddai dynion yn cludo'r 'ty' o gwmpas y wlad a derbyn arian gan bobl oedd yn cael y fraint o weld yr aderyn druan yn farw yn ei dy bach.

Bydde Dad yn codi yn oriau mân y bore i fynd i wasanaeth Plygain yn Llanefydd. Pan oeddwn i'n bedair oed, yn byw ar fferm yng nghanol nunlle, cefais fy nychryn un noswyl Nadolig wrth glywed criw o ddynion yn canu carolau wrth ddrws y ty!

Pob noswyl Nadolig, bydde Mam yn gwneud cyfleth ar dân glo agored yn y gegin, a Bob fy mrawd, a finne, yn cymryd rhan bwysig yn y ddefod. Pan oedd Mam yn tybied bod y cyfleth bron yn barod, bydde hi'n arllwys mymryn ohono i gwpanaid o ddŵr a bydden ninnau wedyn yn ei droi â llwy de, ac yna yn ei gnoi a'i fwyta wedi iddo gyrraedd y tewdra iawn. Yn y bore, byddai ychydig o'r cyfleth yn ein hosan ar droed y gwely, wedi ei roi yno gan Santa Clos, er ein bod ni'n gwybod o'r gore mai Mam wnaeth o y noson gynt! Bydde afal ac oren yn yr hosan weithiau – dim byd mwy na hynny sydd mor wahanol i'r hyn mae plant yn ei ddisgwyl heddiw!

Cofiaf y bydden ni'n cael pwdin Nadolig amser cinio, pwdin plwm oedd Mam yn ei alw, ond yn sicr doedd yr un twrci na gwydd yn agos i'r lle! A dyna fy mhrofiad i o Nadolig fel plentyn yn nhri degau'r ugeinfed ganrif.

Nadolig Llawn a Blwyddyn Newydd Dda i bawb sy'n darllen Y Llais!

Enid Davies
Eglwysbach

Geirfa

fel arfer – as usual

darluniaeth – imagery

deddf Awyr Lân 1956 – Clean Air Act of 1956

cadw o'r neilltu – put away

ddim yn achlysur o bwys – not an occasion of importance

cyfleth – treacle toffee

y tewdra iawn – the right consistency

yng nghanol nunlle – in the middle of nowhere

Dim Ffasiwn Beth!

Un da ei law oedd fy nhad, neu yn y 'sowth' roedd fy nhad yn un deche. Clywais fe lawer gwaith yn dweud hanes fi yn fachgen bach yn 'helpu' fe i godi "Dutch barn", a phob hyn a hyn roedd e'n troi rownd ac yn gweld finnau yn trio llifio trawst haearn gyda ei lif bren, ddrud! Ei ddatrisiad oedd i roi hen lif bwl i fi a dweud wrth bawb ei bod yn perthyn i'w fab bach tair mlwydd oed, a neb arall!

A dyna oedd fy nhad, chwedl y Sais, sef 'DIY man' - rhywun sy'n gallu trwsio pethau; rhywbeth syml fel gwneud coes bwyell newydd o bren onnen wedi'i thorri o goedwig y fferm, ac wedyn ei sychu am flwyddyn neu ddwy yn barod i'w ddefnyddio.

Doedd dim ffasiwn beth a DIY bryd hynny, wrth gwrs, ond roedd digon o ddynion deheuig o gwmpas yn gallu naddu coes bwyell, ond chware teg i Dad doedd dim llawer yn medru codi 'Dutch Barn'! A beth am ei gamp arall, mwy neu lai yr un adeg, sef codi lein drydan? Roedd y lein dros filltir o hyd, yn dilyn gwrychoedd caeau ei fferm, ac yn rhoi golau trydan dim ond yng nghegin y ffermdy ac yn y beudy - hynny yw, yn y lleoedd pwysig!

Felly, heb os nac oni bai, dyn da ei law oedd fy nhad, neu yn Saesneg a 'handyman'.

Gyda llaw, cefais y gair 'handyman' o le da sef Geiriadur Rhydychen yr 'Oxford Concise Dictionary'. Methais gael hyd o air Cymraeg am 'handyman', ond wrth chwylio Saesneg i Gymraeg cefais hyd o gyfeithiadau ar gyfer 'handy'. Y trosiad cyntaf bob tro oedd hylaw, fel arfer gyda rhai geiriau eraill dewisol, e.e. Collins Spurrell Handy - hylaw, deheug, cyfleus; Geiriadur Newydd Handy – hylaw, cyfleus, hwylus, medrus, celfydd; Geiriadur yr Academy – deheug medrus, dechau, dethau, da eich llaw.

Viv Harris
West Bridgford

Geirfa

Dim ffasiwn beth - no such thing
chwedl y Sais - as the Englishman would say
chware teg i Dad - to be fair to Dad
heb os nac oni bai - without doubt
dyn da ei law - a man handy with his hands gyda llaw - by the way
o le da - from an authoritative source.

Her Coginio Cymreig

Dw i'n hoffi pobi, dwi'n hoffi popeth Cymraeg a dw i'n hoffi her! Felly wnes i benderfynu rhoi her i fy hun i wneud cacen gan ddefnyddio cynhwysion Cymraeg yn unig...o Ben Llyn os mae'n bosib, ble mae ein carafán. Pan ddw i'n aros yn y garafán efo fy ngŵr, dyn ni'n trio cefnogi busnesau lleol gymaint â phosib. Felly dyn ni tueddu prynu wyau o ffermydd lleol, menynd wedi cynhyrchu gan "Dragon" Hufenfa (tua 2 milltir i ffordd o'r garafán) a llefrith ardderchog o'r Llaethdy Llyn. Ges i fag o Halen Môn yn barod. Beth i ddefnyddio i

felysu'r cacennau? Wnes i benderfynu defnyddio mêl yn unig, felly brynes i jar o fêl o gynhyrchwr mêl lleol o Lanbedrog. Y cynhwysyn olaf o'n i angen ffeindio oedd blawd. Ar hyn o bryd does dim melinau yn gweithio ar Ben Llyn. Yn ddiweddaraf es i i sgwrs mewn Neuadd Goffa Sarn gan Glyn Roberts am Felinau Llyn yn y gorffennol. Oedd dyn arall yno - cyfarwydd i lawer o bobl sy'n ymweld ag Aberdaron - Geraint Jones o Fecws Islyn. Roedd Geraint yn siarad am gynlluniau cyffrous iawn i hen felin Aberdaron i fod yn medru cynhyrchu blawd o gorn wedi tyfu yn lleol. Felly, efallai yn y dyfodol, mi wna i fedru gwneud cacennau efo cynhwysion Pen Llyn yn unig. Ond am rŵan o'n i angen blawd Cymraeg. Felly wnes i brynu blawd plaen o Felin Dwr Bacheldre ym Mhowys...trwy Amazon!

Mi ges i hen lyfr coginio "Croeso Cymreig", wedi cynhyrchu gan y Bwrdd Nwy Cymru yn 1957. O'n i'n chwarae o gwmpas efo ryseitiau a'r cynhwysion i gyd. Yn y diwedd, ges i rysâit pica ar y maen a chrempog. Dwi'n galw nhw'n cacennau Mêl . Dyma'r rysâit.

Cynhwysion

200g o flawd plaen
Pinsied o halen
100g o fenyn
2 wy
100g o fêl
50ml llefrith

Dull

- 1 Cymysgwch y blawd a halen mewn powlen.
 - 2 Rhwbiwch y menynd i mewn i'r cynhwysion sych nes ei fod yn edrych fel briwsion.
 - 3 Ychwanegwch yr wyau, mêl a llefrith a chymysgu yn dda.
 - 4 Cynheswch ychydig o fenyn yn eich padell ffrio dros wres canolog nes iddo fyrlymu.
 - 5 Rhowch llwy ffwrdd llawn o gytew yn y badell.
 - 6 Ar ôl rhyw funud neu ddwy trowch y gacennau drosodd a'u coginio am funud neu ddwy arall.
 - 7 Bwytwch tra eu bod yn gynnes.
- Mwynhewch!

Jean Brandwood
Grŵp SSIW Manceinion

Penwythos i ddysgwyr yng Nghaergybi

Ar yr ail o Dachwedd, roeddwn i'n gwylio rownd terfynol Cwpan Rygbi'r Byd mewn sefyllfa anarferol. Roeddwn i'n gwylio S4C mewn tŷ yng Nghaergybi efo grŵp o ffrindiau, hen a newydd, ffrindiau a oedd wedi dod at ei gilydd i dreulio penwythnos yn ymarfer eu Cymraeg. Y Cymry - cefnogwyr De Affrica am y diwrnod - oedd y mwyaf hapus efo'r canlyniad!

Mae un o'r grŵp, Pedr, yn trefnu penwythnosau ar gyfer dysgwyr Cymraeg, ac roedd hwn yr unfed ar ddeg o'r fath beth. Roedd 'na bump o bobl o lefydd gwahanol yng Nghymru, un o King's Lynn a finnau o Gaergrawnt.

Ar ôl y gêm fawr, aeth y grŵp i Felin Llynnon, sef hen felin wynt yn Llanddeusant. Gaethon daith o'r felin yn Gymraeg gan reolwr y felin, Richard Holt. Melin Llynnon ydy'r unig felin yng Nghymru sydd yn dal i fedru gweithio, ond dydy hi ddim yn troi ar hyn o bryd oherwydd pydredd yr hwyliau. Bydd yn costio cannoedd o filoedd o bunnau i ailosod yr hwyliau, ac mae Richard isio dechrau codi arian mor fuan â phosib.

Cyn iddo symud yn ôl adref i Fôn, roedd Richard yn basteiwr efo'r pen-cogydd enwog Marcus Wareing yn Llundain. Doedd dim syndod, felly, bod 'na gacennau trawiadol o artistig ar gael yng nghaffi'r felin. Gaethon flas o'r cacennau gwahanol efo coffi ar ôl y daith.

Yn y p'nawn, aethon i Deyrnas Gopr yn Amlwch i ddysgu am hanes y gloddfa ar Fynydd Parys. Yn y 1780au, bron ar yr un pryd adeiladwyd Melin Llynnon, Mynydd Parys oedd y gloddfa gopr fwyaf yn y byd. Welon ni'r arddangosfa yno cyn i ni ddychwelyd i'r tŷ am swper, sgwrsio a gemau yn Gymraeg gyda'r nos.

Roedd rhaid i ni ffarwelio â'n gilydd fore dydd Sul, ond roedd amser i ddau ohonom stopio yn Llanberis am dipyn ar y ffordd adref i Loegr. Daethon ar draws yr hen fwthyn Penceunant Isaf, sydd yn fwthyn traddodiadol o'r 18fed ganrif. Erbyn hyn, mae'r bwthyn yn gweini te i gerddwyr ar eu ffordd i fyny'r Wyddfa, ond yr un gwreiddiol ydy'r tu mewn, gan gynnwys ystafelloedd clyd efo lleoedd tân go iawn. Gaethon ni ein dangos hen fainc a daeth o dŷ yng Nghapel Celyn hefyd.

Wnaethon ni dreulio bron yr holl benwythnos yn siarad Cymraeg efo'n gilydd a phobl eraill. Er mwyn gwella'ch sgiliau iaith, does dim byd yn well nag ymarfer tra bod chi'n cael amser da efo ffrindiau. Gaethon ni i gyd sgiliau a ffrindiau newydd ar ôl y penwythnos.

Greg Pearce
Caergrawnt

Cymdeithas Cymry Nottingham Rhaglen 2019 – 2020

Nos Fercher 11 o Ragfyr Parti Nadolig dan Steffan Green

Dydd Sul 15 o Ragfyr Gwasanaeth Carolau Nadolig

Nos Fercher 8 o Ionawr 'Bits and Bobs' - Bob a Delyth Neil

Nos Fercher 12 o Chwefror National Garden Scheme Georgina Denison

Nos Sadwrn 29 o Chwefror
Cinio Dydd Gŵyl Dewi

www.nottinghamwelshsociety.org.uk

Llwybr Llechi Eryri

Mae gan Gymru hanes diwylliannol cyfoethog; boed ffermio, glo, gwlan neu lechi. Efallai ein bod ni i gyd yn gwybod am hanes Chwarel Penrhyn a Chastell Penrhyn a godid gan y pensaer Thomas Hopper ar gyfer George Hay-Dawkins Pennant rhwng 1821-1837. Dw i'n siŵr ein bod ni wedi gweld y tomennydd llechi sy'n amgylchu Blaenau Ffestiniog fatha ceidwaid balch y gorffennol ac efallai ein bod ni wedi ymweld ag Amgueddfa Lechi Cymru ar lannau Llyn Padarn yn Llanberis. Dwy flynedd yn ôl, agorwyd atyniad arall i dynnu pobl at y lleoedd arbennig 'ma.

Yn 2017, ar ôl i grŵp cymunedol gwirfoddol weithio am bedair blynedd efo cyngor gan Barc Cenedlaethol Eryri a Chynghorau Gwynedd a Chonwy, agorwyd Llwybr Llechi Eryri. Dyma daith gerdded 83 milltir sy'n dangos prydfwrthwch yr ardal yn ogystal â dod a threftadaeth lechi cyfoethog at gynulleidfa ehangach. Mae'r llwybr chwn yn dechrau ym Mangor ac yn gorffen ym Methesda. Cyfnodau'r llwybr ydy: Bangor-Bethesda-Llanberis-Nantlle-Beddgelert-Llan Ffestiniog-Penmachno-Capel Curig-Bethesda. Dylai pobl sy'n arfer a cherdded dros bellteroedd eitha' mawr ac ar dir garw gymryd wythnos ar y

mwyaf i orffen y llwybr, er nad oes rheolau o ran pa mor gyflym dych chi'n gwneud yr her hon! Efallai ei bod hi'n well i gymryd mwy o amser er mwyn ymweld ag atyniadau fatha Rheilffordd Ffestiniog, Amgueddfa Lechi Cymru, Ceudyllau Llechi Llechwedd, Mynydd Gwefru ('Electric Mountain') neu hyd yn oed copa'r Wyddfa.

Mae amrywiaeth ynglŷn â golygfeydd a thirwedd. Gan na chafodd y llwybrau eu gwella ar gyfer Llwybr Llechi Eryri, mae teimlad o anialwch mewn nifer fawr o fannau. Mae'r cyfnod rhwng Llan Ffestiniog a Phenmachno yn arbennig o anghysbell. Wedi dweud hynny, mae nifer o fannau lle mae hygyrchedd yn haws, sef y llwybr wrth yr afon ym Metws y Coed, y lon ar hyd Nant Ffrancon a'r llwybr 'aml-ddefnydd' sy'n rhedeg rhwng Rhyd Ddu a Beddgelert. Hefyd mae arwyddion dwyieithog arbennig wedi cael eu gosod mewn mannau lle mae posibilrwydd o gymryd y llwybr anghywir, fel wrth gyffyrdd ac ati.

Cyhoeddwyd arweinlyfr yn 2018 gan 'Rucksack Readers' efo cefnogaeth ariannol gan Gronfa Loteri Dreftadaeth a Magnox, cwmni sy'n arbenigo mewn datgomisiynu safleoedd niwclear. Mae'r llyfr hwn yn disgrifio'r llwybr i gyd, lleoedd diddorol i ymweld â nhw, hanes y diwydiant llechi, chwedlau, daeareg, bywyd gwyllt, cynefinoedd o bwys, llety a phethau eraill gan gynnwys y tywydd, cludiant cyhoeddus, Côd Cefn Gwlad, diogelwch yn y bryniau a'r mapiau perthnasol. Yr awdur ydy Aled Owen, brodor o Fethesda, a

oedd yn rhan o'r grŵp a sefydlodd y llwybr.

Hyd y gwn i, dim ond yr arweinlyfr Saesneg hwn sydd ar gael ar hyn o bryd. Er hynny, mae'r llyfr yn hawdd i'w ddarllen ac mae'n cynnwys lluniau hyfryd, gwybodaeth ddefnyddiol, cyfarwyddiau a fydd yn eich helpu dilyn y llwybr a mapiau ar raddfa 1:40 000. Gan y bydd Llwybr Llechi Eryri yn apelio at bobl tu allan i Gymru, mae gan y llyfr eirfa o eiriau sy'n cael eu defnyddio yn y dirwedd a chynghor o ran sut mae'r geiriau 'ma'n cael eu hynganu.

Mae gan y llwybr dudalen Facebook sy'n darparu gwybodaeth ddiweddar, cyngor a dolenni i ddigwyddiadau/mudiadau sydd ar y llwybr neu rai sy'n agos ato . Mae pobl sy wedi cerdded y llwybr yn rhoi eu lluniau ar y dudalen hefyd.

Gobeithio y bydd Llwybr Llechi Eryri yn ysgogi pobl i fanteisio ar y cyfleoedd masnachol a fydd ar gael yn enwedig cyfleoedd sy'n cael eu cysylltu â diwydiant twristiaeth.

Hyd yma, dw i heb gerdded y llwybr cyfan, ond dw i wedi cerdded rhai ohono, yn enwedig yn ardal Blaenau Ffestiniog, Llan Ffestiniog, Cwmorthin a Chroesor. Afraid dweud, mae'r lleoedd 'ma'n drawiadol iawn a baswn i'n argymhell yr ardal i unrhywun sydd gan ddiddordeb yn hanes diwydiant Cymru neu i unrhywun sydd eisiau cerdded mewn mannau prydferth a hanesyddol.

Yr unig gwestiwn i bobl sy'n meddwl am wneud y llwybr ydy: 'Sut bydd y tywydd?'

Martin Coleman
Clay Cross

Taith Gerdded Cymraeg Dydd Calan i
ddysgwyr a Chymry Cymraeg
New Years Day Walk for
Welsh Learners and Speakers

Cwrdd 11.00 y bore / Meet 11.00am

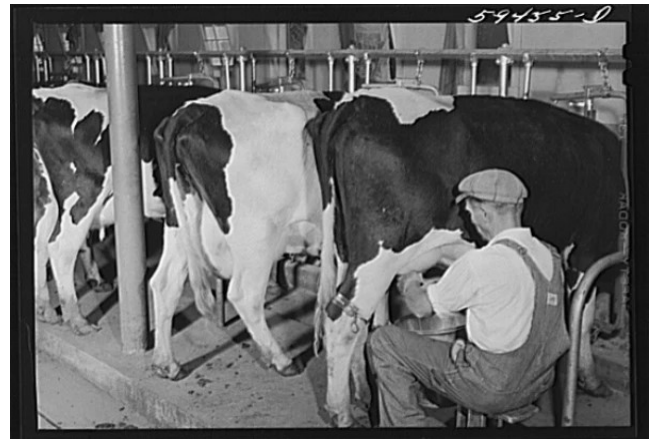
Maes Parcio / Car Park

Middleton Top Engine House

Near Wirksworth, Derbyshire

Ac wedyn peint a sgwrs mewn Tafarn lleol.

07864 149078

Sŵn

Bŷm yn gweithio fel athro yn dysgu plant trwm eu clyw neu yn fyddar am dri deg pedwar o flynyddoedd; roedd rhai o'r plant yn gallu clywed rhywfaint (partially hearing oedd y geiriau Saesneg a ddefnyddiwyd i enwi'r categori hwn), ond roedd y mwyafrif o'r plant roeddwn i yn dysgu bron yn hollol fyddar (profoundly deaf oedd y geiriau Saesneg) a heb amheuaeth roedd yr anabled hwn yn rhwystr mawr ar eu bywydau. Erbyn heddiw mae pethau dipyn yn well efo'r taclau clywed digidol ac ati. Hefyd mae'r gallu i ddefnyddio iaith arwyddion (sign language) yn fendith fawr i blant ac oedolion gyfathrebu a'i gilydd pan fod eu clyw yn ddiffygiol.

Roedd gweithio gyda'r plant hoffus hyn yn fy atgoffa o hyd pa mor ffodus ydym os yw ein clyw yn gryf, er colli rhywfaint wrth heneiddio; a dyna sydd wedi fy sbarduno heno i 'sgrifennu ychydig eiriau am sŵn rhai o'r pethau sydd wedi ei argraffu ar fy meddwl wrth edrych yn ôl ar fy mywyd. Mae'r rhestr yn ddibendraw ond rhai cyfyngu i ddyrmaid bach.

Yn gyntaf dau sŵn sydd yn fy atgoffa o fferm fy nhad pan o'n i'n blentyn; sŵn defaid ac ŵyn pan oeddent wedi eu casglu at eu gilydd ar y clôs (buarth) am ryw reswm fel cneifio er enghraifft; rwy'n cofio clywed cant o frefiad a phob un yn taro nodyn gwahanol, fel côr meibion ar noson wael; yn ail guriad dwfn y pulsator yn y beudy amser godro'r gwartheg; teclyn oedd y pulsator ar y peiriant godro a oedd yn rheoli'r tyniad ar dethi'r buchod mor rheolaidd a tic hen gloc neu guriad y galon.

Cyn i fy nhad brynu peiriant godro yn 1952

godro a llaw oedd y drefn a saif sŵn y llaeth yn bwrw gwaelod y bwcedi yn y cof hefyd ac unwaith eto mor gyson a rheolaidd a ticiadau cloc wyth niwrnod; gwell i mi ddweud roeddwn innau yn rhy fach i odro a llaw ar y pryd ond roedd fy mrawd yn godro dwy fuwch ei hun bob nos pan oedd yn ddeg oed i helpu fy rhieni.

Nesaf, i ddod yn fwy cyfoes, rwy'n hoffi clywed sŵn y dorf o'r City Ground, cae pêl droed Nottingham Forest, pan mae Forest yn sgorio. Does dim rhaid mynd i'r gêm i wybod y canlyniad; mae sŵn y dorf yn cario yn glir dros y filltir o'r City Ground i'n tŷ ni. Nid wyf yn orhoff o beldroed ond mae'n dda clywed sŵn miloedd o bobl yn cael ychydig eiliadau o fwynhad neu hyd yn oed ecstasi. Sŵn anhygoel arall yw sgrech gwylanod ar doriad gwawr pan yn sefyll mewn gwesty ar lan y môr a ninnau yn trio cysgu. Oes 'na un lle ar lan y môr heb wylanod tybed? Os oes nid wyf fi wedi dod ar ei draws eto.

Ond y sŵn gorau oll, gan taw hen softy ydyf, sŵn fy nwy ferch yn llefain yn daer i ddangos eu dyfodiad i'r byd rhyw funudau ar ôl ei geni. Gwell esbonio ni ddigwyddodd ar yr un achlysur; nid gefeilliaid ydynt.

Ond rhaid sôn am un sŵn arall; mae fferm fy nhad a grybyllais eisoes, lle mae fy mrawd yn ffermio yn awr, ym mherfedd wlad Sir Gaerfyrddin ymhell o fwrlwm y dre ac mae'r tawelwch mor ddwfn yn y nos yno nes gallwch ei gyffwrdd. Dim hymian traffig yn y pellter i glywed ac os yw'r nos heb wynt neu law, dim ond tawelwch perffaith neu "Hedd Perffaith Hedd"; mae'n hyfryd "clywed" tawelwch perffaith weithiau. Pwy ganodd y gân "the Sound of Silence?" Simon a Garfinkle os wy'n cofio'n iawn. Cyfarchion gorau i ddarllenwyr Llais y Derwent.

**Howell Price
West Bridgford**

Y Gorwel

Wele rith fel ymyl rhod — o'n cwmpas

Campwaith dewin hynod;

Hen linell bell nad yw'n bod,

Hen derfyn nad yw'n darfod

Dewi Emrys

BLYNYDDOEDD CYNNAR BETSY CADWALADR

Yn yr erthygl flaenorol bum yn sôn am gefndir teulu Betsy, ac yn enwedig am gymeriad ei thad a'i berthynas a'i gyd-werin a hefyd a'r adnabyddus fel y parchedig Thomas Charles Y Bala a oedd wedi cael tipyn o addysg gynnar ac wedi cael ei ordeinio i eglwysi plwyfol yn Lloegr cyn symud yn ôl i Gymru ar ôl graddio yn Rhydychen. Am fod gydag ef berthynas a'r Methodistiaid yr oedd yn adnabyddus a'i thad Dafydd ac felly yn cadw llygad allan am ei blant, ac felly am Betsi. Tua diwedd ei hoes fe ysgrifennodd Betsy(1) hunangofiant unigryw am ei bywyd, ac mae'r sylwadau hyn wedi'i sylfaenu ar beth yr ysgrifennodd.

Mae'n agor y bennod gyntaf gyda'r gosodiad "Nid wyf yn hollol sicr o'r flwyddyn ym ganed, gan fod nifer o blant y teulu wedi torri allan y tudalennau o'r hen Feibl, lle roedd fy nhad wedi ysgrifenni fanylion priodas, genedigaeth, a marwolaeth aelodau'r teulu. Fe'm enwyd yn Elizabeth ar ôl un o'm chwiorydd a bu farw cyn fy ngeni" - mae'n debyg y gwneud hyn yn reit gyffredin pryd hynny.

Am mae ail fab oedd Dafydd bu rhaid iddo symud i Pen-rhiw yn blwyf LLANYCIL(2) yn agos i Lyn Tegid, ddim nepell o'r Bala ac yno y ganwyd Betsy yn unfed ar ddeg plentyn o deulu o chwech ar ddeg. Erbyn hyn yr oedd y bechgyn cyntaf wedi gadael adre ac felly nid oedd agosrwydd atynt.

Beth oedd perthynas Betsy a'i thad? Mae'n dweud ei fod yn ddyn duwiol, yn bregethwr mawr ymysg y Methodistiaid Calфинаidd Cymreig, yn barod i sefyll i fyny am eu hegwyddorion hyd yn oed pan o flaen ei well. Mae Betsy'n ymddiddori yn y ffaith pan un tro o flaen yr ustus ac yntau am losgi Beibl Dafydd, fod ei thad wedi dweud wrtho "fe elli losgu'r papur a'r print ond ni elli losgu fy Meibl am ei fod wedi'i ysgrifennu nid dim ond ar fy nghalon ond yn fy mhen hefyd" - yr oedd wedi dysgu'r cwbl ar ei gof! R'oedd ganddi barch mawr ato er ei fod yn bosibl y byddai i ffwrdd tipyn o amser. Beth oedd ei pherthynas a'i mam Judith? Roedd tŷ Humphrey Erasmus ei thad yn gorwedd ar bwynt lle'r oedd pedwar ffin sirol yn cwrdd, sef Trefaldwyn, Radnor, Dinbych ac

Amwythig, a phedwar gat yn arwain i bedwar cae, un ym mhob sir. Roedd Humphrey yn ddyn duwiol iawn ac felly ei ferch hefyd. Mae Betsy'n dweud mae hi oedd ffefryn ei mam, ac "rwy'n cofio ei geiriau a'i hanogaeth hyd heddiw. Cerais hi a'm holl enaid; mae ei geiriau wedi byw yn fy ngalon, ac wedi arwain fy ymarweddiad trwy fy mywyd."

Er hyn yr oedd ei chwaer henaf (a ofalai am y tŷ ar ol i'w mam farw) yn dipyn o fwli arni, ac fe fyddai Betsy'n teimlo dug iawn ac yn talu'r pwyth'n ôl, ond hefyd yn medri pwdi ac yna'n cuddio'i hunan i ffwrdd wrth bawb hyd nos. Pan bu farw ei mam fe ffodd Betsy o'r tŷ i wyllo yn ei chuddfan unig ac yn anfodlon dychwelyd i fod yn yr un tŷ a chorff ei mam. Nid oedd yn arfer iselder ysbryd ond byddai'n cael ei tharo pob nawr ac yn y man. Yn wir yr oedd tipyn o lawenydd yn ei bywyd ac mi fyddai ei chorff yn ymateb yn reddfal i fiwsic y ffidwl wrth ddawnsio jig ac fe fyddai hyn yn achosi trafferthion iddi hi a ffrind o fferm gyfagos wrth fynd i ddawnsiau heb ddweud ble yn y Bala oeddynt, ac yn aros yn rhy hwyr! Mewn ychydig penderfynodd adael cartref ac aeth at deulu'r Parch Mr Lloyd i fyw yng nghanol Y Bala. Efe oedd perchennog y fferm lle'r oedd ei thad yn denant, ac yn ffrindiau hefyd i Thomas Charles, tebyg fod Mrs Lloyd yn gyfarwydd â'i sefyllfa deuluol. Gofynnodd a gai aros gyda'r teulu er mwyn cael dysgu fod yn ddefnyddiol. Cymerwyd hi i mewn fel cynorthwydd i'r bregus Mrs Lloyd, ac yno dysgodd am bob math o waith tŷ, gwaith nodwydd, coginio, pobi, bragu, golchi, a.y.y.b. Dysgwyd hi hefyd i ddarllen ac ysgrifenni a chwarae'r delyn driphlyg Gymreig.

Yr oedd wedi bod ym Mhlas yn Dref am ryw bum mlynedd pryd y cytunodd gyda Mrs Lloyd i aros am flwyddyn arall. Yn ystod y penwythnos daeth i'r canlyniad sydyn y dylai ddim aros yno pellach ac y dylai weld rhagor o'r byd. Paciodd ei phac nos Sul a gadawodd y tŷ'n gynnar cyn i'r gweision godi fore Llundun, ac fe drodd ei gwyneb tuag at Gaer, lle roedd ganddi anti (modryb) yn byw! Fe ddisgrifir ei theithio rhyfeddol drwy'r byd yn y rhifyn nesaf.

(1) Davis Elizabeth, Betsy Cadwaladr: A Balaclava Nurse, Ed., Jane Williams(Ysgafell), Welsh Women's Classics, Honno, 2015.

(2) Eglwys Llany Cil lle claddwyd ei Mam a'i thad. Mae'r adeilad nawr yn cynnwys arddangosfa o dan ofal Cymdeithas y Beibl ac yn dangos cyfraniad Mary Jones a Thomas

Charles i gyhoeddi nid dim ond y Beibl Cymraeg ond Cymdeithas i gyhoeddi a phrintio cyfieithiadau newydd o ieithoedd y byd!

Gwynne Davies
Nottingham

Newyddion o Gymdeithas Yr Iaith

Rali dros enw uniaith Cymraeg i'r Senedd

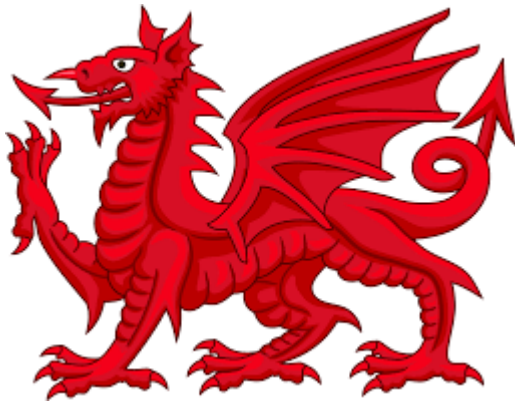
Cynhaliodd ymgyrchwyr rali ym Mae Caerdydd dros y penwythnos o blaid enw uniaith Gymraeg i'r Senedd, cyn pleidlais ar y mater yr wythnos nesaf.

Bydd gwleidyddion yn pleidleisio am y tro olaf ar y Bil Senedd ac Etholiadau sy'n ail-enwi'r Cynulliad wythnos nesaf. Ymysg y siaradwyr yn y rali oedd y bargyfreithiwr Jolyon Maughan, Bethany Celyn, Cadeirydd Cymdeithas yr Iaith Bethan Ruth, a Jacob Morris o Undeb Myfyrwyr Cymraeg Caerdydd.

Yn siarad yn y rali, dywedodd Bethan Ruth, Cadeirydd Cymdeithas yr Iaith: "Mae egwyddor o bwys aruthrol yn y fantol yn y ddadl hon sy'n mynd tu hwnt i enw ein Senedd genedlaethol yn unig. Mae'n gwestiwn am le'r Gymraeg yn ein bywyd cyhoeddus. Dros y blynyddoedd diwethaf, rydym wedi gweld mwy a mwy o

ymsodiadau ar ddefnydd y Gymraeg, yn enwedig achos twf yr adain dde eithafol. Mae llawer iawn gormod o bobl yn dadlau neu'n derbyn nad yw defnydd y Gymraeg yn gynhwysol. Mae gyda ni gyfle i ddangos gydag enw uniaith i'r Senedd bod yr iaith yn cynnwys pawb ac anfon neges am ei statws arbennig yng Nghymru.

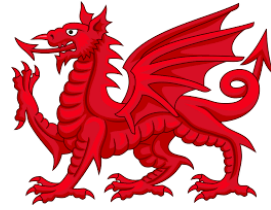
"Mae'r rhan helaeth o bobl Cymru yn cefnogi, yn dathlu ac yn mwynhau pethau uniaith Gymraeg, drwy eiriau'r anthem genedlaethol er enghraifft. Rydyn ni o'r farn bod 'Senedd' yn enw a all ein huno ni i gyd, ac mae'n amlwg bod y cyhoedd yn cytuno hefyd. Os gall pawb ddweud 'Dáil' neu 'Bundestag' heb yr angen am enw swyddogol Saesneg - pam na allwn ni wneud yr un peth gyda 'Senedd'? Galwn ar ein gwleidyddion i ddangos hyder yn iaith unigryw Cymru a hyder yn holl bobl Cymru."

Cof Cymraeg

Mae'r Cymry Cymraeg wedi diflanni o'r fan hyn ers amser maith yn ôl. Ond mae'n a eiriau Cymraeg yn oedi, yn y Derwent ac ar y Chevin - ar yr bryn ac yn yr afon, ym Mhentrich ac yng Nghrich, maen nhw'n tynnu geiriau Cymraeg, o geg Sais.

Jonathan Simcock
2003

Cylch Dysgwyr Cymraeg Derby Rhaglen 2019-2020

Gweithdy Cymraeg Sadwrn 7-12-19

Taith Gerdded Cymraeg 1-1-20

Cwrdd 11 y bore, Maes Parcio,

Middleton Top Engine House,

Ger Wirksworth

Gweithdy Cymraeg Sadwrn 11-01-20

Gweithdy Cymraeg Sadwrn 1-2-20

Gweithdy Cymraeg Sadwrn 7-3-20

Gweithdy Cymraeg Sadwrn 4-4-20

Gweithdy Cymraeg Sadwrn 2-5-20

Gweithdy Cymraeg Sadwrn 6-6-20

Mae Cylch Dysgwyr Cymraeg Derby yn cyfarfod ar ddydd Sadwrn pob mis yn Nhŷ Cwrdd Y Crynwyr, Stryd Sant Helen, Derby am 9.30 y bore tan hanner dydd ar wahân i'r Ysgol Undydd sydd yn digwydd rhwng 9.30 y bore a 4 o'r gloch y prynhawn. Mae'n a groeso i bawb boed dysgwyr neu siaradwyr rhugl.

www.derbywelshlearnerscircle.blogspot.com

Cerddwyr Canolbarth Lloegr

Grŵp Weplyfyr ar gyfer siaradwyr Cymraeg a dysgwyr sy eisiau cwrdd i gerdded yn Ardal y Peac

ac i siarad Cymraeg

SIARADWYR A DYSGWYR Cymraeg

GUIDED WALK FOR WELSH SPEAKERS AND LEARNERS

Grŵpiau Ymarfer Cymraeg yn Lloegr

Basingstoke Welsh Learners

www.cymraegbasingstoke.blogspot.com

Belper Welsh Class 07864 149078

Bore Coffi Popeth yn Gymraeg Nottingham

0772 968 8426

Cylch Dysgwyr Cymraeg Derby

07864 149078

Cylch Siarad Llundain

www.londonwelsh.org/learn-welsh/y-cylch-siarad

U3A Congleton

Groups.u3a.congleton@gmail.com

Ware U3A Welsh Class

Milton Keynes U3A welsh@mku3a.org

U3A Maghull & Lydiate

U3A Newport

Nantwich - Grŵp Siarad Cymraeg Llyfrgell
Nantwich, Dydd Llun 2.30yp - 3.30yp 01270
375361

U3A Merton Groups@mertonu3a.org.uk

Peterborough U3A

U3A Sheffield - yn darparu 4 grŵp i ddysgwyr.

Clwb Siarad Cymraeg Preston

<https://welshclubpreston.org/2014/01/11/clwb-siarad-preston-welsh-club/>

Cyfarfodydd SSIW

**Gair i'r gall! Edrych ar Forum SSIW i
gadarnhau dyddiad a manylion y cyfarfod cyn
mynd!**

SSIW Wythnosol

Brighton – Nos Lun, 8.30yn mewn tafarn yn
Brighton (cysylltwch a markwatkinprice am
fanylion)

Great Malvern – Dydd Iau, 12.30 to 2yp, Caffi
Llyfrgell Great Malvern (cysylltwch a
meirionwen)

Lerpwl – Nos Lun, 7.30yn, Canolfan Cymry
Lerpwl, Capel Bethel, Auckland Rd, L18 0HX
(cysylltwch a mikefarnworth)

Rhydychen – Dydd Llun, 11.00 y bore, Welsh
Mike's Bap Café, Abingdon Rd, OX1 4PE
(Cysylltwch a johnwilliams_6)

Rhydychen - Nos Fercher, 8.30yn, The Big
Society, 95 Cowley Rd, Oxford, OX4 1HR
(Contact s-coates1)

Rhydychen – Dydd Iau, hanner dydd, Royal
Blenheim pub, Pembroke/St Ebbe's St, OX1 1PT
(cysylltwch a johnwilliams_6)

SSIW Misol / pob pythefnos

Bourton-on-Dunsmore - Sadwrn

Wyevale Garden Centre (Blooms), Straight Mile,
Bourton-on-Dunsmore, Coventry, CV23 9QQ
(Cysylltwch a alice9)

Caergrawnt - Nos Fawrth, 7.15, the Alma, 26
Russell Ct, Cambridge CB2 1HW (cysylltwch a
maynard am fanylion)

Chelmsford - Nos Fercher, 7.00yn (i ddechrau
7.30yn), Chelmsford Cathedral Chapter House,
Chelmsford (cysylltwch a Gwenno)

Coventry - dwywaith pob mis, 10y bore, 1taf &
3ydd Dydd Iau, uwchben y caffi, Earlsdon
Methodist Church, Coventry, CV5 6NF
(cysylltwch a Peter Lockyer trwy ebostio
info@coventrycambrian.co.uk)

Coventry – ail nos Fercher y mis, 6.30yn, Litten
Tree, Coventry (cysylltwch ac andyjone)

Exeter - pob pythefnos, Nos Lun, 7.30yn, The
White Hart, South St, EX1 1EE (Cysylltwch a
carolinewhite am fanylion)

Gloucester - 2ail Nos Fercher y mis, 7.30yn,
England's Glory Pub, London Rd, Gloucester
(Contact nic)

Leeds – 4ydd Sadwrn y mis, 11.30 y bore,
Brewery Tap, Leeds (Cysylltwch a yorkshireend)

Leicester – gwelir forwm SSIW am fanylion

Manceinion - 3ydd Sadwrn y mis, 10.30y Bore,
Café Siop Shop, 53 Tib St, M4 1LS (Cysylltwch a
jeanbrandwood)

Milton Keynes - 1taf Nos Iau y mis, 6.00yn i
7.30yn, Ye Olde Swan, Newport Rd, Woughton-
on-the-Green, MK6 3BS (Cysylltwch a
janjones_1)

Norfolk – Nos Iau, 7.30 - 9.15yn, King's Head,
Norwich St, East Dereham, Norfolk (Cysylltwch a
Maynard am fanylion)

Amwythig - 1taf & 3ydd Nos Iau y mis, 7.30 yn,
Wild Pig Hotel, Amwythig, SY3 9JT (Cysylltwch a
bryanroberts)

South East Cornwall - Dydd Iau, 10.30 y bore,
lleoliad i'w cadarnhau (Cysylltwch a LillianMSH
am fanylion)

Sussex/Hants/Surrey (CACEN group), Mis
Hydref 1pm, lleoliad i'w cadarnhau (Cysylltwch a
markwatkinprice am fanylion)

Winchester - pob yn ail wythnos, Nos Iau, 7yn,
The Cart and Horses, in London Rd, Kings
Worthy, Winchester, SO23 7QN (Cysylltwch a
mikebrown am fanylion)

Llais Y Derwent

Os dych chi eisiau sgwennu erthygl i 'Lais'
cysylltwch trwy anfon neges ebost at

menteriaithlloegr@mail.com Mae hen gopiau o
Lais Y Derwent ar gael am ddim ar wefan

www.derbywelshlearnerscircle.blogspot.com